

مقالات کوتاه

- 7- Koufmann, J. 1996. Parasitic infection of domestic animals. Bir khauser-verlag, PP. 115-120.
- 8- Marquardt, W.C. 2000. Parasitology & Vector biology, Harcourt Academic press, 2nd edition, 657.
- 9- Richard, W. David, S. 1997. Veterinary Entomology. Chapman & Hall, PP. 97-140.
- 10- Soulsby E.J.L. 1986. Helminth, arthropods and protozoa of domesticated Animals, Baillier Thindal, 7th edition, PP. 456-477.

کمپلکسها تک یاخته‌های دستگاه گردش خون و خون نشخوار کنندگان می‌باشند (۵). گونه‌های تریپانوزوم، بابزیا و تیلریا مهمترین تک یاخته‌های خونی می‌باشند (۶). ناقلین این عوامل بیماریزا، بندپایان خونخوارند که در فصل شیوع بیماری که عمدتاً از اوائل بهار تا اواسط پاییز می‌باشد به فراوانی در اغلب نقاط ایران جود دارند (۲). سالانه تعداد قابل توجهی از دامهای کشور به انواع مختلف انگل‌های تک یاخته‌ای خون آلوده می‌گردند و تعداد زیادی از آنها تلف می‌شود. این پژوهش در راستای بررسی موارد آلودگی گاو میش‌های منطقه ارومیه به انگلهای خونی و اهمیت اقتصادی آن در گاو میش انجام شده است.

مواد و روش کار

این بررسی در تابستان و پاییز ۱۳۷۹ در کشتارگاه صنعتی شهرستان ارومیه انجام گرفت و از تعداد ۳۶۷ رأس گاو میش (۲۴۱ نر و ۱۲۶ ماده) خونگیری انجام شد. پس از خونگیری با مراجعه به قسمت پوست کنی دام میزان زردی بافت‌های زیرجلدی و همچنین وجود خونریزی پستی ثبت می‌گردید و سپس در قسمت تخلیه احشاء وضعیت ادرار داخل مثانه مشاهده و یادداشت می‌شد.

بعد از انتقال نمونه‌ها به آزمایشگاه با استفاده از لوله‌های مویی هماتوکریت قطره‌ای خون بر روی اسلاید شیشه‌ای قرار داده و اقدام به تهیه گسترش خونی می‌شد. گسترش تهیه شده با متانول خالص (۵-۳) دقیقه فیکس و با رنگ گیمسا به مدت ۴۵ دقیقه رنگ آمیزی می‌شد. پس از رنگ آمیزی لامها را با آب جاری شسته و پس از خشک شدن گسترش را در زیر میکروسکوپ مورد بررسی قرار می‌دادیم.

نتایج

از تعداد ۳۶۷ نمونه خون اخذ شده، تعداد ۱۸ نمونه (۴/۹٪) آلوده به تک یاخته تیلریا بودند. در موارد آلوده به تیلریا در گسترش خونی ۱۵ نمونه (۴/۰۸٪) انگل به تعداد خیلی کم در گلبولهای آلوده دیده شد که در سه مورد آلودگی قابل توجه بود (بیش از یک در هزار گلبول‌ها). از ۳۶۷ نمونه خون اخذ شده، ۳ نمونه (۰/۸٪) آلوده به آناپلازما مارژیناله و تنها ۱ نمونه (۰/۲۷٪) آلوده به تیلریا و آناپلازما بود. در کالبد گشایی موارد زردی لاشه و مثانه حاوی ادرار خونی بسیار کم بود،

به‌طوریکه ۲۸ مورد زردی و در ۱۱ مورد زردی متوسط دیده شد. با این وجود هیچ مورد آلوده به بابزیا دیده نشد. از ۲۴۱ نمونه گاو میش نر، ۱۰ نمونه (۴/۱٪) آلوده به تیلریا بودند و از ۱۲۶ مورد گاو میش ماده، ۸ رأس (۶/۳٪) آلوده به تیلریا بودند. از ۲۴۱ رأس گاو میش نر سه نمونه آلوده به آناپلازما بودند. هیچ گونه آلودگی به آناپلازما در گاو میش‌های ماده دیده نشد. تنها نمونه آلوده همزمان با تیلریا آنولاتا و آناپلازما متعلق به گاو میش نر بود.

بحث و نتیجه گیری

آب و هوای مناطق عمده کشور ایران محیط مناسبی برای رشد و نمو کنه‌ها است جای تعجب نخواهد بود که با آمار بالای ابتلا با انگل‌های خونی مواجه شویم. موارد آلودگی به تیلریوز در ایران بالا است به طوری که اسدپور موارد درمانگاهی تیلریوز در شهرستان ارومیه را ۱۸/۶۰٪ اعلام نموده است (۱). نجفیان در بررسی کشتارگاهی از ۴۱۴ نمونه گاو تحت بررسی، آلودگی به تیلریا را در ۱۰۸ مورد (۲۶/۰۸٪)، آلودگی به آناپلازما مارژیناله را در ۱۸ مورد (۴/۳۴٪) و آلودگی توأم آناپلازما و تیلریا را در ۱۵ نمونه (۳/۳۶٪) گزارش نمود (۳). هاشمی فشارکی در بررسی وضعیت آلودگی گاو میش‌های استان خوزستان به تک یاخته‌های خونی آلودگی به تیلریا آنولاتا، بابزیا بویس، آناپلازما و اپری تروزون را به ترتیب ۲/۲۹٪، ۰/۳۳٪، ۰/۳۹٪ و ۰/۰۷٪ گزارش نمود (۴).

در بررسی انجام شده تفاوت قابل ملاحظه‌ای در ابتلاء به تک یاخته‌های خونی بین گاو و گاو میش مشخص می‌باشد.

علت این اختلاف را می‌توان به دلایلی مربوط دانست، به دلیل ضخامت بیشتر پوست گاو میش نسبت به گاو، کنه‌ها بیشتر گاو را برای خونخواری ترجیح می‌دهند. ورود گاو میش به آب و غلت زدن در لجن‌ها محیط نامناسبی برای فعالیت کنه‌ها ایجاد می‌کند. احتمالاً مقاومت طبیعی گاو میش نسبت به گاو بیشتر است.

منابع مورد استفاده

- ۱- اسدپور رحیم‌آبادی یدالله. ۱۳۶۸. بررسی موارد کلینیکی تیلریوز و فراوانی آن در ارومیه، پایان‌نامه شماره ۱۳۵، دانشکده دامپزشکی دانشگاه ارومیه.
- ۲- رفیعی عزیز، راک همایون. ۱۳۶۴. انگل شناسی بندپایان

مقالات کوتاه

دانی، در سطح مناسبی قرار گرفتند. در این مطالعه تجویز دانی آنتی بیوتیک پاسخ واکسنی سرولوژیکی مشابه با پرندگانی که درمان نشده‌اند را نشان داده اما تأثیر غذایی این دارو مثبت ارزیابی شد. Avian diseases, 2002. Field evaluation of tylosin premix in layers previously vaccinated with a live *Mycoplasma gallisepticum* vaccine.

پاتولوژی و هیستوپاتولوژی

مسمومیت با گوسیپول در

جوجه‌های گوشتی

● محمدرضا قلعه‌نویی، عضو هیأت علمی سازمان تحقیقات و آموزش وزارت جهاد کشاورزی

جهت تعیین مسمومیت، پاتولوژی و هیستوپاتولوژی گوسیپول در جوجه‌های گوشتی دو آزمایش در جوجه‌های گوشتی انجام شد.

در آزمایش اول گوسیپول به مقدار ۰، ۱۰۰، ۲۰۰ و ۴۰۰ mg/kg به جیره اضافه شد و در آزمایش دوم ۰، ۸۰۰، ۱۶۰۰ mg/kg به جیره افزوده شد. در آزمایش اول جوجه‌ها از ۱ تا ۲۱ روزگی تغذیه شدند و در آزمایش دوم جوجه‌ها از ۱ تا ۲۳ روزگی با جیره مورد نظر تغذیه شدند. وزن بدن و جذب غذا در ۲۱ روزگی و در آزمایش اول به طور معنی‌داری توسط گوسیپول جیره متأثر شده بود. اگر چه در جوجه‌هایی که با ۴۰۰ mg/kg گوسیپول تغذیه شده بودند ضریب تبدیل غذایی در مقایسه با سایر گروه‌ها ضعیف‌تر بود. ضریب تبدیل غذا (FCR) به ترتیب عبارت بود از ۱/۴۹۳، ۱/۵۶۴، ۱/۴۷۱ و ۱/۶۰ برای جوجه‌هایی که با ۰، ۱۰۰، ۲۰۰ و ۴۰۰ mg/kg گوسیپول در جیره تغذیه شده بودند. جوجه‌هایی که با ۴۰۰ mg/kg گوسیپول در جیره تغذیه شده بودند ایجاد تجمع لنفوسیت‌های محیطی و همچنین بزرگ شدن مجاری صفراوی کبد را نشان دادند. در آزمایش دوم، گوسیپول در میزان ۱۶۰۰ mg/kg کاهش معنی‌دار در کاهش وزن و جذب غذا در جوجه‌ها را نشان داد. متوسط وزن بدن در ۲۳ روزگی در این جوجه‌ها که

اشیای فلزی در معده قابل رویت بود. در یک پرنده، جسم خارجی فلزی تشخیص داده شد و پرنده مورد جراحی قرار گرفت. تحت شرایط و عوامل استرس‌زا، شتر مرغها سعی در خوردن اجسام خارجی فلزی می‌کنند، بنابراین، فضای کافی، تغذیه مناسب و مراقبت‌های لازم در جلوگیری از انباشتگی معده موثر می‌باشد.

Avian diseases, 2002. Stomach impaction in ostriches (*Struthio camelus*): Blood chemistry, hematology, and treatment.

ارزیابی میدانی (مزرعه‌ای)،

تایلوزین پرمیکس در مرغان

تخم‌گذاری که با واکسن زنده

Mycoplasma gallisepticum

واکسینه شده بودند

● بهنام آزادی، دامپزشک بخش خصوصی

عفونت *M. gallisepticum* به صورت‌های مختلف در طیور علائم بالینی را نشان می‌دهد که یکی از آنها در مرغان تخم‌گذار کاهش در تولید تخم مرغ می‌باشد. تلاشی برای جلوگیری از بیماری مایکوپلاسموز انجام گرفته که یکی از آنها استفاده از واکسیناسیون مرغان با واکسن‌های کشته و تخفیف حدت یافته *M. gallisepticum* می‌باشد. که در این حالت واکسن زنده باعث کاهش در بروز علائم کلینیکی می‌شود. درمان آنتی بیوتیکی راه دیگری برای کنترل کاهش تولید تخم مرغ ناشی از مایکوپلاسموز در طیور تخم‌گذار می‌باشد. بعضی از آنتی بیوتیک‌های درمانی با طیف فعالیت بر علیه مایکوپلاسموز که در گله‌های طیور استفاده می‌شود شامل تتراسیکلین و تایلوزین می‌باشد. این داروها در دوزهای پایین نیز دارای اثر بازدارندگی بر علیه مایکوپلاسمای می‌باشد. اطلاعات و داده‌های موجود مبین این است که پرندگان واکسینه شده با سویه‌زنده ۸۵/ *M. gallisepticum* و سپس تغذیه شده با تایلوزین

(انتومولوژی) انتشارات دانشگاه تهران.

۲- نجفیان بالا و علی ۱۳۷۹. بررسی کشتارگاهی آلودگی به تک‌یاخته‌های خونی گاو در کشتارگاه شهرستان ارومیه پایان‌نامه شماره ۴۲۵، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه.

۴- هاشمی فشارکی رضا. ۱۳۶۷. بررسی وضعیت آلودگی گاو میش‌های استان خوزستان به تک‌یاخته‌های خونی، اولین همایش پژوهشی بیماری‌های گاو میش کشور.

5- Hendrix, M. C. 1998. Diagnostic veterinary parasitology, Second edition, Mosby.

6- Soulsby, E.J.L. 1989. Helminth, arthropoda and protozoa of domesticated animals. Baillier Tindall.

انباشتگی معده در شتر مرغها

(*Struthio camelus*): معیارهای

شیمیائی، هماتولوژی و درمان

● محمدرضا قلعه‌نویی، عضو هیأت علمی سازمان تحقیقات و آموزش وزارت جهاد کشاورزی

این مطالعه بر روی ۱۴ شتر مرغ از هر دو جنس نر و ماده و در سنین ۳ تا ۲۴ ماه انجام شد و در پرندگانی با علائم انباشتگی معده بعضی معیارهای بیوشیمیایی و هماتولوژیکی مورد بررسی قرار گرفت. در معاینات بالینی پرندگان، بی‌اشتهایی، لاغری مفرط، کاهش دفع، سستی، جدا شدن از گله و افتادگی پرنده‌های مبتلا مشهود بود. پارامترهای تعداد کل لوکوسیت‌ها ($10^3/4 \times 10^3$) در هر میلی متر مکعب) غلظت گلوکز سرم (۱۶۶ mg/dl) و پروتئین تام (۲/۴ g/dl) کاهش و آنزیم کراتینین فسفوکیناز سرم (U/l) و آلکالین فسفاتاز (U/l) افزایش پیدا کرد. اما هیچ‌گونه تغییری بین غلظت کلسیم، فسفر، منیزیم، روی و مس دیده نشد. درمان در مورد ۱۳ حیوان انجام شد که ۶ پرنده بهبود پیدا کردند و ۷ پرنده تلف شدند. در مطالعات کالبدگشائی، ادم، خراشیدگی و زخم‌های هموراژیک در معده پرندگان تلف شده دیده شد. اجسام خارجی از قبیل، شن، سنگ، تکه‌های چوب، شیشه، پلاستیک و